

Memorandum voor de hoorzitting van het Vlaams Parlement

I. Wijziging van het erfrecht

Wijziging van het burgerlijk erfrecht kan gevolgen hebben voor de registratie- en erfbelasting. Het burgerlijk recht is immers de basis voor de toepassing van het fiscale recht. De Vlaamse Minister van Financiën heeft het voornemen uitgedrukt om de bedoelingen van de federale wetgever niet te dwarsbomen.

Voorstel:

Artikel 1. Gelden niet als kosteloze beschikking in de zin van artikel 2.7.1.0.5 van de Vlaamse Codex fiscaliteit, noch als schenking in de zin van artikel 2.8.3.0.1 van dezelfde Codex:

- De verbintenis van het kind van de schenker, de schenking aan zijn eigen kind in te brengen in de nalatenschap van de schenker, indien hij deze aanvaardt, bij toepassing van artikel 845 § 2 van het Burgerlijk Wetboek;
- Het ontslag van inbreng of inkorting van een schenking, door de mede-erfgenamen van een begiftigde toegestaan, voor het overlijden van de schenker, bij toepassing van artikel 918 § 4, of na het overlijden;
- De vrijwillige inbreng van een schenking buiten deel, door de begiftigde, na het overlijden;
- De afstand of beschikking in het kader van een globale erfovereenkomst, die beantwoordt aan de voorwaarden van artikel 1100/7 van het Burgerlijk Wetboek;

Toelichting:

In het nieuwe erfrecht worden een aantal mogelijkheden geschapen tot regeling van de erfenis. Volgens de bestaande principes zijn de opgesomde verkrijgingen of afstanden geen schenkingen: zo bepaalt artikel 845 § 2 dat de goederen die het kleinkind ontvangt enkel behandeld worden *alsof* ze gekregen zijn van zijn ouder, niet dat het een schenking *is* vanwege deze oudere. De bedoeling van het voorstel is dan ook enkel om hier klaarheid te scheppen voor de praktijk, zowel voor deze nieuwe mogelijkheden, als voor een aantal bestaande. Het impact op de begroting is m.i. nihil.

Artikel 2. Is niet aan erfbelasting onderworpen: de verkrijging van het vruchtgebruik door de langstlevende echtgenoot, van goederen die de schenker heeft geschonken en waarvan hij zich het vruchtgebruik heeft voorbehouden, bij toepassing van artikel 858bis § 3 van het Burgerlijk Wetboek, behalve indien het een niet-geregistreerde schenking betreft in de laatste drie jaar voor het overlijden.

Toelichting:

Dit betreft het zogenaamd voortgezet vruchtgebruik. Wanneer men iets schenkt met voorbehoud van vruchtgebruik, vervalt het vruchtgebruik bij het overlijden, ingevolge de algemene regel. Door het nieuwe artikel 858 bis § 3 verkrijgt de echtgenoot voortaan toch dit vruchtgebruik. In de voorbereidende werken wordt gesteld dat het een erfrechtelijke verkrijging is. Gelet op de

gelijkenis met de inbreng van een schenking – die immers ook niet aan erfbelasting onderworpen is – lijkt het logisch om ook deze verkrijging van erfbelasting vrij te stellen.

Zie ook hierna onder nr. II.

Artikel 3. De vrijwillige inbreng in natura, bij toepassing van artikel 858 § 6 van het Burgerlijk wetboek, en de vrijwillige inbreng in natura, bij toepassing van artikel 920 § 2 van hetzelfde wetboek, gelden niet als inbetalinggeving, en zijn bijgevolg niet aan het verkooprecht onderworpen. De deelgenoten die een onverdeeld aandeel verwerven in het aldus ingebrachte of ingekorte goed, worden niet als derde verkrijgers beschouwd in de zin van artikel 2.9.1.0.9 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit.

Toelichting:

De vrijheid tot schenken is niet onbeperkt; bij het overlijden worden de gedane schenkingen beoordeeld. Schenkingen als voorschot dienen volledig geregeld te worden met wat de begiftigde later erft, schenkingen buiten deel worden alleen ingekort indien zij het beschikbaar deel overschrijden.

Deze inbreng of inkorting van schenkingen of legaten gebeurt sinds de hervorming niet langer in natura, maar enkel in waarde (behalve voor legaten aan niet-erfgenamen), maar de begunstigde heeft wel de vrijheid om toch in natura in te brengen als hij dat wil. De bedoeling van het voorstel is om de erfgenaam die hiervan gebruikt maakt te behandelen zoals in de vroegere regeling: dus geen registratierecht op de overdracht.

Artikel 4. De echtgenoot die deelgenoot wordt in de blote eigendom van de nalatenschap na omzetting van het vruchtgebruik in toepassing van artikel 745quater § 1/1 van het Burgerlijk wetboek, wordt niet als derde verkrijger aangemerkt voor de toepassing van artikel 2.9.1.0.7 van dezelfde Codex.

Toelichting: om spanningen te vermijden tussen de echtgenoot en kinderen uit een andere relatie bepaalt het nieuwe erfrecht dat het vruchtgebruik dat de echtgenoot krijgt omgezet kan worden in volle eigendom. Deze wordt dus mede-eigenaar. In het voorstel wordt gepreciseerd dat de echtgenoot nadien het onroerend goed kan inkopen tegen 2,5% verdeelrecht, niet tegen het verkooprecht. Dit is de logische interpretatie op grond van de bestaande principes, maar dit wordt hier decretaal bekrachtigd.

II. Nieuwe samenlevingsvormen

De hervorming van het erfrecht had mede tot doel beter rekening te houden met de nieuwe samenlevingsvormen in de maatschappij, meer bepaald de wettelijk en feitelijk samenwonenden en de nieuw samengestelde gezinnen.

De Vlaamse fiscale wetgever heeft hier destijds een voortrekkersrol gespeeld, door verkrijgingen door wettelijk en zelfs feitelijk samenwonenden tegen hetzelfde tarief te laten gebeuren als door gehuwden: nl. het tarief in rechte lijn, van 0 tot 27%.

Er blijven echter belangrijke ongelijkheden tussen de verschillende samenlevingsvormen, en die zijn door recente ontwikkelingen nog versterkt, met name het decreet van 8 december 2017 dat onder meer de fiscale behandeling van het verrekenbeding wijzigde.

- voor gehuwden met gemeenschap van goederen wordt de toebedeling van het gemeenschappelijk vermogen wordt belast tegen maximaal 27%: artikel 2.7.1.0.4 van de Codex;
- voor gehuwden met scheiding van goederen wordt de verkrijging op grond van een verrekenbeding wordt daarentegen niet belast: artikel 2.7.3.2.14 van de Codex;
- voor wettelijk of feitelijk samenwonenden wordt de verkrijging op grond van een beding van aanwas (i) belast tegen 10%, als het Belgisch onroerend goed betreft, (ii) niet belast, als het roerend goed betreft.

Nochtans zijn dit alle verkrijgingen die *economisch gelijkwaardig* zijn, maar heel verschillend belast worden, en waarbij de gehuwden met gemeenschap slechter behandeld worden dan de andere burgers. Nochtans is het gemeenschapsstelsel het stelsel dat door de federale wetgever 'by default' wordt opgelegd.

Hier zijn verschillende politieke opties, onder meer:

- het vrijstellen van alle verkrijgingen door de echtgenoot. De vraag is of dit budgettair haalbaar is;
- beperkter: het vrijstellen van de toebedeling van het gemeenschappelijk vermogen: de opheffing dus van artikel 2.7.1.0.4 van de Codex;
- nog beperkter: het vrijstellen van de toebedeling van gemeenschappelijk vermogen in de mate dat dit roerend goed betreft, dus gedeeltelijke opheffing van artikel 2.7.1.04 van de codex.

Rik Deblauwe

2 februari 2018